

PWN herstelt dynamiek in het Heilige Land

Stuifkuilen in plaats van dennenbosjes en Vogelkers

De duinen van het Heilige Land in Nationaal Park Zuid-Kennemerland hebben hun naam te danken aan de weerkaatsing van het zonlicht. Op mooie dagen ontstond daardoor vroeger een mystieke, bijna hemelse sfeer. Fraai en inspirerend. Vandaag de dag is van de oplichtende toppen der duinen helaas weinig meer te zien. Dit komt doordat de omstandigheden in het duin zijn veranderend. De voedselarme duinen groeien dicht. Het tempo waarmee de duinen dichtgroeien past niet bij een natuurlijk ouder wordend duin en is het gevolg van menselijk handelen (aanplant, ontwateren en luchtvervuiling). Het beheer van PWN is erop gericht deze onnatuurlijke invloeden zoveel mogelijk te vertragen en waar mogelijk te herstellen. In het seizoen van 2017-2018 voeren we veel verschillende maatregelen uit in en rondom het Heilige Land.

Werkzaamheden deze winter

Het werkgebied heeft een oppervlakte van ongeveer tien hectare en is globaal gelegen tussen het Vogelmeer en 't Wed. De voor het oog meest ingrijpende maatregel is de kap van twee aangeplante dennenbosjes die op de toppen en flanken van paraboolduinen staan. We vormen ze om naar een gebiedseigen duingrasland met stuifkuilen en brengen op die manier een stukje dynamiek terug in het duin. Het blonde kalkrijke zand dat aan de oppervlakte komt kan het achtergelegen duin inwaaien. Plantensoorten zoals het Duinviooltje en Grote Tijm, maar ook vogels zoals op de lange termijn wellicht de Tapuit en vlinders zoals de Duinparel-

moervlinder krijgen weer kansen. Ook wordt het gehele gebied geschoond van de woekerende Amerikaanse Vogelkers. Vijf aangeplante bossen in het Heilige Land blijven staan en worden toekomstbestendig gemaakt door te dunnen. Deze bossen kunnen zich langzaam omvormen naar een meer natuurlijk bos met ondergroei en loofbomen. Iets afgelegen van het Heilige Land, bij de Grote Pan en het Eiland, leggen we aanvullend stuifkuilen aan. In het Spinnekoppenvlak is een poel gedeeltelijk gebaggerd. Langs de Winweg zijn, op een locatie waar vroeger dennenbos gestaan heeft, de stobben uit de grond verwijderd en is de voedselrijke bovenlaag verwijderd.

Amerikaanse Vogelkers

Het aanpakken van de woekering van de Amerikaanse Vogelkers is al een jarenlange strijd. Hierbij maakt PWN gebruik van verschillende methodes, afhankelijk van de aard van het probleem. Daarbij zet PWN bijvoorbeeld begrazing met schapen in of een aanneemer met een klein kraantje met daarop een harkje, waarmee individuele kleinere bomen kunnen worden verwijderd. Maar ook vrijwilligers met handgereedschap gaan week in week uit de strijd aan met Amerikaanse Vogelkers.

In het verleden zijn alle zaaddragende bomen al verwijderd. Helaas zijn er op sommige locaties zulke grote plekken met jonge zaailingen ontstaan, dat deze met voorgaande methodes niet meer te bestrijden zijn. Mede met financiering vanuit de provincie heeft PWN besloten om de komende jaren volop in te zetten op het verwijderen van dergelijke grote haarden met zaailingen door deze weg te graven. PWN zal deze werkzaamheden clustergewijs uitvoeren. Naar aanleiding van een exoteninventarisatie zijn de haarden met zaailingen van

De SCHEUTIG GROEIENDE VOGELKERS is door zijn woekergedrag niet populair in het duin. Foto: Sven Pekel

Amerikaanse Vogelkers in kaart gebracht. Hierbij is tevens de hoogte en dichtheid aangegeven. Op basis van deze gegevens zijn de clusters aangewezen, waar de meeste spoed geboden was om de Amerikaanse Vogelkers te verwijderen. Dit heeft tot doel te voorkomen dat de Amerikaanse Vogelkers weer gaat bloeien en bessen gaat dragen.

Voor het afgraven van de bodem wordt eerst de vegetatie verwijderd. Daarna wordt de voedselrijke bovenlaag inclu-

sief de wortels weggegraven, ook wel plaggen genoemd. Deze manier van verwijderen van de Amerikaanse Vogelkers is in het verleden effectief gebleken. Desondanks worden de locaties scherp in de gaten gehouden en zal er handmatig nabehoor plaatsvinden, wanneer dit nodig blijkt te zijn. Bij het verwijderen van de vegetatie is zoveel mogelijk struweel gespaard om Nachtegaal, Fitis, Roodborsttapuit en andere struweelbewoners het komende voorjaar weer genoeg kansen te bieden. Na het verwijderen van de voedselrijke bovenlaag, ontstaat er een bodem met zowel matig voedselrijke als voedselarme omstandigheden, waarop de oorspronkelijke duinvegetatie en struwelen zich kunnen ontwikkelen.

Eerste resultaten

Het weekend direct na oplevering van de stuifkuilen in De Grote Pan, gelegen ten oosten van strandopgang Kattendel, was er een stormachtige noordwesten wind. Ondanks dat de stuifkuilen op het zuidwesten gesitueerd zijn, werden toch de eerste resultaten zichtbaar. Het bloot gegraven zand stooft over de randen van de nieuwe stuifkuilen en zorgde voor een vers laagje kalkrijk zand over de achterliggende duingraslanden. Op deze manier dragen de stuifkuilen bij aan het tegengaan van de verzuring van duingraslanden. Hierdoor blijft de diversiteit van de duingraslanden behouden. De ontwikkeling van de stuifkuilen zal nauwlettend in de gaten gehouden worden. Er is een nulmeting uitgevoerd in het achterliggend duingrasland en de komende jaren zal de ontwikkeling gemonitord worden. Ook het actief blijven, dan wel dichtgroeien, van de stuifkuilen wordt bijgehouden en geëvalueerd.

Ons streven is dat het Heilige Land en omgeving niet alleen weer iets van de

BOOMLEEUWERIK
Copyright: www.tiu.nl

Een beeld van [HOE HET STRAKS](#) in dit stukje PWN-duin weer moet worden, *Copyright: www.tiu.nl*

ouderwetse mystieke sfeer mag uitstralen, maar dat ook natuurlijke processen zoals de aanwezigheid van duindynamiek weer zorgen voor een afwisselend landschap met struwelen en graslanden. Een landschap met hoge dichtheden aan struweelvogels zoals Nachtegaal, Braamsluiper en Grasmus, maar ook waar vogelsoorten van meer open graslanden zoals Boomleeuwerik en Roodborsttapuit zich thuis

voelen. En wie weet kunnen we in de toekomst ook een soort als de Grauwe Klauwier weer permanent als broedvogel in het Heilige Land bewonderen!

Meer informatie over de werkzaamheden is te vinden op www.pwn.nl/werken-aandeduinen

■ *Sven Pekel & Dick Groenendijk*